

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Refertur & impugnatur opinio de fœcunditate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

à vivente, ut à principio conjuncto, in similitudinem naturæ, ei verè & propriè conveniet, ut singulas particulas applicanti constabit.

IV. Dices, non procedit ut imago. *Spiritus S. qui in hac sententiâ procedit ut imago.* Contrâ, secundùm hujus sententiæ auctores procedit ut imago Patris & Filii, ad hoc enim ut aliquid sit imago, aliud non requiritur, quàm ut procedat similis in naturâ principio, à quo producitur; nec enim ob aliud Filius in creatis est imago Patris, quàm quia per productionem similis ei evadit in naturâ, quam sibi à parente habet communicatam: si ergo Spiritus Sanctus ex vi processions accipiat Patris & Filii naturam, evadet iis formaliter in naturâ similis, critque eorum imago.

V. Respondent, non procedere ut imaginem, quia non producitur per intellectum, sicque non ut peculiariter representativus Patris & Filii, à quibus procedit. *Ita quis sit imago Patris, non est opus ut producat per intellectum.* Contrâ, ut quid sit propriè imago, nil opus ut producat per intellectum, Filius enim in creatis est secundum omnes verè & propriè imago sui Patris, à quo tamen per intellectum non producitur, sed ut sit illius imago, ut dixi, sufficit quod producatur similis parenti in naturâ.

VI. Quod ergo Spiritus Sanctus non procedat per intellectum, non obstat in eo rationi imaginis & Filii, si ex vi processions accipiat naturam, erit enim imago Physica sui principii, & tam perfectè, imò multò perfectius imago Patris & Filii, quàm proles in creatis est imago sui parentis, & consequenter tam erit illorum Filius, ejusque processio generatio: quod tamen salvâ fide dici non potest. *Spiritus S. erit in hac sententiâ imago physica Patris & Filii.*

VII. Licet verò Filius in divinis habeat ex vi processions peculiarem illam similitudinem intentionalem, non propterea est magis similis Patri similitudine essentiali, seu in naturâ, in quo præcipuè ratio imaginis consistit, similitudo etiam intentionalis, seu cognitio, est imago tantum & similitudo metaphoricè, quatenus scilicet quemadmodum ex pictâ rei alicujus imagine, & lineamentis in tabellâ artificiosè ductis devenimus in rei illius cognitionem, ita cognitio intellectui eam formaliter representat. *Imago duplex, intentionalis & physica.* Hæc tamen representatio ut dixi, est metaphorica tantum imago, cum in entitate, rei quam representat, maxime sit dissimilis, cognitio namque spiritualis aliquid corporeum, positiva negativum, increata creatum representat, & e contra: hæc promde similitudo nihil ad conceptum generationis conducit. *Cognitio rei alicujus est tantum imaginis metaphoricæ.*

SECTIO QUARTA.

Refertur, & impugnatur opinio de fecunditate.

I. QUARTO itaque affirmant alii, Spiritum Sanctum idcirco non esse Filium, quia licet per productionem accipiat essentialiam divinam, non tamen eam accipit fecundam, seu cum virtute producendi aliam Personam ad intra, quod nihilominus esse necessarium aiunt ad conceptum generationis, quæ requirit ut Persona producta procedat in similitudinem naturæ. *Volunt nonnulli Spiritum Sanctum non esse Filium, quia non habet fecunditatem.* Natura autem juxta Philosophum est principium motus & quietis, ejus in quo est. Aiunt itaque Spiritum Sanctum ex vi productionis procedere in similitudinem essentiali, non tamen naturæ, eaque de causâ, inquirunt, ejus processio non est generatio, nec is

Filius: ita Richardus de S. Victore lib. 6. cap. 11. idem docere videtur S. Bonaventura in 1. dist. 31. art. 2. quaest. 2. quos sequitur P. Zuniga Disp. 2. dub. 20. memb. 9. & alii.

Hanc sententiam, quamvis acuta sit, & ingeniosa, ac quandam præ se ferre probabilitatis speciem primâ fronte videatur, re tamen bene pensâ nullo modo censco amplectendam. *II. Auctoritate rejicitur sententiâ fecunditatis naturæ.* Et primò, si spectemus auctoritatem, quæ magni semper, in hac præsertim materiâ habita est, hæc opinio est contra communem, tum Græcorum, tum Latinorum Patrum sententiam; Græci siquidem, etsi secundæ Personæ negarent virtutem producendi Spiritum Sanctum, non tamen propterea eam negabant esse Filium, Latini etiam ex eo quòd Græci hanc virtutem in secundâ Personâ non esse assererent, contra eos non intulerunt unquam sequi non dari Filium in divinis: ergo nec hi nec illi censabant virtutem producendi aliam Personam, esse de conceptu Filii.

Imò Concilia & Patres Naturam & Essentialiam promiscuè pro eodem accipiunt: sic in 5. Syn. generali, can. 1. dicitur: *III. Natura & Essentialia pro eodem à Patribus & Conciliis sumuntur.* Si quis non constituitur Patris & Filii & Spiritus Sancti unam naturam, sive essentialiam, &c. Item in Concil. Lateran. cap. Damnamus de Summâ Trin. sic habetur: *Qualitè trium Personarum est illa res, videlicet substantia, essentialia, seu natura divina, &c.* Idem etiam definit 6. Synodus, traditurque à S. Augustino & aliis Patribus, quos affert P. Ruiz Disp. 20. sect. 5. & Disp. 22. sect. tertiâ.

Ex his ergo habetur Naturam juxta Concilia & Patres non significare virtutem productivam, hæc enim non est omnibus Personis communis, sicut secundum illos est natura. Deinde cum in hoc loquendi modo Concilia & Patres conspiciunt, ac Naturam & Essentialiam semper sumant pro eodem, non est tutum ab iis hac in parte discedere: nam, ut rectè advertunt recentiores aliqui, si quis semel asserat Spiritum Sanctum non accipere naturam divinam nisi largè, alius licitum sibi existimabit asserere eundem non nisi largè accipere divinitatem. *IV. A Conciliis & Patribus in modo loquendi non recedendum.* Hic ergo appositè veniunt verba Divi Augustini lib. 10. de Civit. cap. 23. *S. August.* quæ supra ex aliâ occasione attuli: *Philosophus liberum est, quibus voluerint uti verbis, nobis autem ad certam regulam loqui fas est.*

Recentiores ergo aliqui, ut hoc incommodum evitent, aiunt Spiritum Sanctum ex vi processions accipere Naturam divinam, sicut Essentialiam, utpote quæ nullo modo distinguuntur, ideo tamen non esse Filium, quia non eam accipit quoad omnem actum seu exercitium naturæ, quale est producere aliud suppositum; hoc enim, inquirunt, non minus est exercitium divinæ naturæ, quàm intelligere & velle. *V. Alii hanc sententiam defendunt modis.* Dicunt itaque Spiritum Sanctum esse Patri & Filio in Naturâ similem quoad rem habitam, non tamen quoad habendi modum.

Sed contra primò: si enim ex vi processions evadat Patri & Filio in naturâ similis, erit eorum Filius, definitio enim generationis, *VI. Variè impugnatur hic respondendi modus.* origo viventi &c. in similitudinem naturæ, ei perfectè conveniet, nec aliud ad conceptum generationis & Filii dicebant Philosophi esse necessarium. Deinde est etiam contra auctoritatem Patrum, tam Græcorum quàm Latinorum, qui, ut num. 2. vidimus, hujusmodi actum, seu exercitium ad rationem Filii, & generationis non requirebant. Tertio quia cum Filius, quamvis procedat potens producere, seu spirare, non

tamen

tamen habeat virtutem generandi, non erit ex vi productionis perfecta imago Patris, cum non procedat similis Patri in actu generandi, qui tamen in hac sententia est præcipuus actus naturæ.

Quare sicut Spiritus Sanctus non est omnino Filius, quia nullam accipit virtutem producendi ad intra, ita secunda Persona non erit perfecte & adæquatè Filius, quia in actu producendi non procedit perfecte similis Patri.

Hinc etiam ulterius sequitur, Filium in creatis esse formaliter perfectiorem seu perfectius sortiri rationem Filii, secundum hanc sententiam, quam in divinis. Dixi formaliter; sicut enim imago seu statua Petri ex ligno vel lapide confecta, quæ omnia ejus membra ac lineamenta exprimit, perfectior est formaliter, quam statua ex auro aut aliâ pretiosissimâ materiâ, quæ aliquam corporis illius partem non referret, ita in præsentibus, quamvis Filius in divinis sit entitativè infinites perfectior ullo, in omnibus Filiis creatis, non tamen erit tam perfecta Patris imago, nec ei in naturâ tam perfecte similis, & consequenter non ita perfecte similis formaliter, si ad similitudinem in naturâ, ut volunt hi auctores, requiratur, non solum ut naturam, seu essentiam exprimat, sed etiam operandi virtutem, hanc enim perfectius refert Filius in creatis, cum in virtute generandi Patrem representet, quæ peculiariter est Patris ut Patris; in hac autem Filius in divinis Patrem non refert, cum eam virtutem à Patre sibi communicatam non habeat, sicut habet Filius creatus, sicque hic est similior Patri, quam Filius in divinis.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

SECTIO QUINTA.

Sententia de actuali intellectu à Patre formaliter communicatâ.

I. QUINTA igitur hac in re sententia ideo Filii processione ait esse generationem, quia procedit per intellectiōem actualem, in qua essentiam, seu naturam divinam sitam esse affirmant hujus sententiæ Auctores: sicque, inquirunt, cum per productionem formaliter accipiat actualem intellectiōem, seu essentiam, ex vi productionis procedit similis in naturâ Patri, & hoc modo ejus productio est generatio, & ipse Filius: Spiritus Sanctus verò, cum non per intellectiōem procedat, sed per volitionem seu amorem, ex vi processione volitionem tantum accipit, seu amorem divinum, non essentiam, & hoc pacto non procedit formaliter similis in naturâ, sed in volitione tantum & amore; naturam verò solum accipit consequenter: ita Suarez lib. 11. de Trin. cap. quinto, num. 16. idem tenere videtur Albertinus de prædic. Relat. coroll. 14. & non pauci ex recentioribus; fuscè

etiam hunc generationis Verbi explicandi modum defendit P. Ariaga hic, Disp. quadragesima-septimâ, sect. octavâ.

Hæc sententia, si fundamentum cui innititur, essentiam scilicet divinam in actuali intellectu sitam esse, subsisteret, omnium expeditissima mihi videretur hunc nodum solvendi via, altissimamque hoc mysterium è tenebris eruendi: quàm proinde in Philosophiâ, lib. 2. de Gener. sect. 1. num. 7. obiter explicui, & secutus sum. Cum verò principiis Theologicis hic à me statutis non conveniat; suprâ namque Disput. 4. sect. octavâ Essentiam divinam, non in actuali intellectu, sed in actu primo intelligendi consistere asserui, alia hanc Verbi generationem explicandi necessariò mihi inveniunda est ratio, quam Sect. sequente declarabo.

P. Ariaga, quamvis primâ parte, Disput. 16. quoad essentiam divinam constitutionem nobiscum sentiat, eam scilicet in actu primo intelligendi sitam esse, Disputatione tamen 47. sect. 8. num. 63. hoc non obstante asserit Filii processione ideo esse generationem, quia ex vi productionis accipit actualem intellectuōem: in hac enim ait divinam essentiam consistere virtualiter, quamvis ratione nostrâ eam adhuc in actu primo intelligendi constituat.

Sed contrâ: duas enim in eadem re essentias hoc modo statuere est contra formalem rationem, & ut ita dicam essentiam essentiam: hæc enim est illud, per quod res aliqua primò ab omni aliâ distinguitur, quodque reliquorum quæ in re illâ continentur radix est ac fundamentum: hoc autem in Deo, non est actualis intellectu: ante illam enim per actum primum intelligendi à se distinguitur Deus ob omni re creatâ, estque radix, seu primus in Deo conceptus determinatus, ad quem alia Dei attributa consequuntur: Unde sancti Patres de scientiâ Dei, seu sapientiâ, quæ in actuali intellectu consistit, eodem modo loquuntur, quo de aliis attributis, eamque dicunt non esse Naturam seu Essentiam, sed circa Naturam & Essentiam, ut vidimus suprâ, Disp. quartâ, sect. 8. ubi hæc fusiùs sunt declarata.

Dicit, actum primum intelligendi ratione quidem nostrâ esse primum prædicatum, per quod Deus distinguitur, non tamen esse primum distinctivum virtuale, cum ab actuali intellectu non distinguatur virtualiter; sicque licet ratione nostrâ prior sit actuali intellectu, & hæc in illo fundetur, non tamen est prior hac virtualiter, sed primum distinctivum virtuale, & consequenter essentia, seu natura virtualiter sumpta consistit in intellectu actuâli.

Sed contrâ primò: in prædicato enim illo, quod constituit essentiam alicujus rei propriè dictam, non requiritur virtualis distinctio à reliquis, ut ostendi Disputatione illâ quartâ citatâ, sectione octavâ. Contrâ secundò, & præcipuè: actus enim hic primus intelligendi distinguitur virtualiter ab actuali intellectu: ergo ruit id in quo ipse totam suam fundat sententiam: antecedens probatur ex doctrinâ ab eo, tum hic, tum alibi sæpiùs traditâ: quotiescunque nimirum prædicatis inter se realiter identificatis conveniunt à parte rei duo contradictoria, illa distingui virtualiter: sicut quia communicatur Filio Naturâ, non Paternitas, infert eas distingui virtualiter: idem est de intellectu & volitione, quarum hæc Spiritui Sancto non Filio, illa Filio non Spiritui Sancto ex vi processione formaliter communicatur.

Ex his

Filius juxta hanc sententiam non erit perfecta imago Patris.

Quare sicut Spiritus Sanctus non est omnino Filius, quia nullam accipit virtutem producendi ad intra, ita secunda Persona non erit perfecte & adæquatè Filius, quia in actu producendi non procedit perfecte similis Patri.

Hinc etiam ulterius sequitur, Filium in creatis esse formaliter perfectiorem seu perfectius sortiri rationem Filii, secundum hanc sententiam, quam in divinis. Dixi formaliter; sicut enim imago seu statua Petri ex ligno vel lapide confecta, quæ omnia ejus membra ac lineamenta exprimit, perfectior est formaliter, quam statua ex auro aut aliâ pretiosissimâ materiâ, quæ aliquam corporis illius partem non referret, ita in præsentibus, quamvis Filius in divinis sit entitativè infinites perfectior ullo, in omnibus Filiis creatis, non tamen erit tam perfecta Patris imago, nec ei in naturâ tam perfecte similis, & consequenter non ita perfecte similis formaliter, si ad similitudinem in naturâ, ut volunt hi auctores, requiratur, non solum ut naturam, seu essentiam exprimat, sed etiam operandi virtutem, hanc enim perfectius refert Filius in creatis, cum in virtute generandi Patrem representet, quæ peculiariter est Patris ut Patris; in hac autem Filius in divinis Patrem non refert, cum eam virtutem à Patre sibi communicatam non habeat, sicut habet Filius creatus, sicque hic est similior Patri, quam Filius in divinis.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

Respondent, de ratione Filii in divinis esse, ut sit similis Patri, quantum natura divina est capax: naturæ autem divinæ repugnat ut Filius per processionem accipiat virtutem generandi, sic enim essent in divinis plures Filii. Contrâ, ergo etiam Spiritus Sanctus erit Filius, cum Patrem & Filium referat, quantum natura divina est capax: huic autem repugnat, ut Spiritus Sanctus recipiat virtutem spirandi & producendi ad intra, sic enim essent plures Spiritus Sancti, adeoque plures in Deo Personæ, quam tres. Quare hanc sententiam non existimo admittendam.

etiam hunc generationis Verbi explicandi modum defendit P. Ariaga hic, Disp. quadragesima-septimâ, sect. octavâ.

Hæc sententia, si fundamentum cui innititur, essentiam scilicet divinam in actuali intellectu sitam esse, subsisteret, omnium expeditissima mihi videretur hunc nodum solvendi via, altissimamque hoc mysterium è tenebris eruendi: quàm proinde in Philosophiâ, lib. 2. de Gener. sect. 1. num. 7. obiter explicui, & secutus sum. Cum verò principiis Theologicis hic à me statutis non conveniat; suprâ namque Disput. 4. sect. octavâ Essentiam divinam, non in actuali intellectu, sed in actu primo intelligendi consistere asserui, alia hanc Verbi generationem explicandi necessariò mihi inveniunda est ratio, quam Sect. sequente declarabo.

P. Ariaga, quamvis primâ parte, Disput. 16. quoad essentiam divinam constitutionem nobiscum sentiat, eam scilicet in actu primo intelligendi sitam esse, Disputatione tamen 47. sect. 8. num. 63. hoc non obstante asserit Filii processione ideo esse generationem, quia ex vi productionis accipit actualem intellectuōem: in hac enim ait divinam essentiam consistere virtualiter, quamvis ratione nostrâ eam adhuc in actu primo intelligendi constituat.

Sed contrâ: duas enim in eadem re essentias hoc modo statuere est contra formalem rationem, & ut ita dicam essentiam essentiam: hæc enim est illud, per quod res aliqua primò ab omni aliâ distinguitur, quodque reliquorum quæ in re illâ continentur radix est ac fundamentum: hoc autem in Deo, non est actualis intellectu: ante illam enim per actum primum intelligendi à se distinguitur Deus ob omni re creatâ, estque radix, seu primus in Deo conceptus determinatus, ad quem alia Dei attributa consequuntur: Unde sancti Patres de scientiâ Dei, seu sapientiâ, quæ in actuali intellectu consistit, eodem modo loquuntur, quo de aliis attributis, eamque dicunt non esse Naturam seu Essentiam, sed circa Naturam & Essentiam, ut vidimus suprâ, Disp. quartâ, sect. 8. ubi hæc fusiùs sunt declarata.

Dicit, actum primum intelligendi ratione quidem nostrâ esse primum prædicatum, per quod Deus distinguitur, non tamen esse primum distinctivum virtuale, cum ab actuali intellectu non distinguatur virtualiter; sicque licet ratione nostrâ prior sit actuali intellectu, & hæc in illo fundetur, non tamen est prior hac virtualiter, sed primum distinctivum virtuale, & consequenter essentia, seu natura virtualiter sumpta consistit in intellectu actuâli.

Sed contrâ primò: in prædicato enim illo, quod constituit essentiam alicujus rei propriè dictam, non requiritur virtualis distinctio à reliquis, ut ostendi Disputatione illâ quartâ citatâ, sectione octavâ. Contrâ secundò, & præcipuè: actus enim hic primus intelligendi distinguitur virtualiter ab actuali intellectu: ergo ruit id in quo ipse totam suam fundat sententiam: antecedens probatur ex doctrinâ ab eo, tum hic, tum alibi sæpiùs traditâ: quotiescunque nimirum prædicatis inter se realiter identificatis conveniunt à parte rei duo contradictoria, illa distingui virtualiter: sicut quia communicatur Filio Naturâ, non Paternitas, infert eas distingui virtualiter: idem est de intellectu & volitione, quarum hæc Spiritui Sancto non Filio, illa Filio non Spiritui Sancto ex vi processione formaliter communicatur.

Ex his

Ex his

Ex his

Ex his

Ex his

Ex his

Ex his

Ex his

II. Quæ sit hæc sententia probabitur.

III. Quidam de generatione Verbi non satis loquuntur consequenter.

IV. Præca tantum in re quævis constitui debet essentia.

Patre scientiam Deo vocant attributa.

V. Primum distinctivum rationis & virtualiter.

VI. Ad essentiam non requiritur distinctio virtualis.

Actus primus intelligendi distinguitur virtualiter ab actuali intellectu.